

# Ošetrovatelský proces při zajištění hygieny



# Hygienická pravidla

Péče o čistotu je základní lidská potřeba, ale míra a způsoby naplňování jsou individuální.

- ✦ mytí rukou (WC, jídlo, práce, znečištění)
- ✦ ranní a večerní mytí (sprcha každý den)
- ✦ mytí a česání vlasů (mytí vlasů 1 x 10 dnů)
- ✦ úprava nehtů (ruce 1x týdně, nohy 1x za 14 dnů)
- ✦ péče o chrup (čištění zubů min. 2x denně)
- ✦ péče o čisté osobní prádlo

Upravenost a čistota nemocného je výrazem jeho vnitřního stavu.

# Posouzení stavu hygieny

## Péče o kůži

- ✳ *péče o hygienu* – koupel, sprcha, četnost
- ✳ *výrobky k péči o kůži*
- ✳ *stav kůže* – suchost, svědění, vyrážky, pocení...
- ✳ *soběstačnost* – oblast deficitu

## Péče o dutinu ústní

- ✳ *péče o chrup* – způsob, četnost
- ✳ *výrobky užívané k péči o chrup*
- ✳ *patologie v DÚ* – návštěvy stomatologa
- ✳ *soběstačnost* – oblast deficitu

# Posouzení stavu hygieny

## Péče o nohy a nehty

- ✳ způsob, četnost
- ✳ výrobky k péči o kůži a nehty
- ✳ stav kůže, nehtů – suchost, otoky, svědění, vyrážky, poruch celistvosti kůže...
- ✳ soběstačnost – oblast deficitu

## Péče o vlasy

- ✳ způsob četnost
- ✳ výrobky užívané k péči o vlasy
- ✳ patologie – lupy, alopecie
- ✳ soběstačnost – oblast deficitu

# Posouzení stavu hygieny

## Péče o oči, uši, nos

✳ *stav* – patologie, výtok

✳ *soběstačnost* – oblast deficitu

## Péče o genitál

✳ *způsob, četnost*

✳ *výrobky užívané k péči o genitál*

✳ *patologie*

## Péče o čistotu ložního a osobního prádla

✳ *vlastní osobní prádlo* – zajištění výměny, zvyklost a požadavky ve výměně ložního prádla

# Posouzení stavu hygieny

## Schopnost sebezpěče – nutnost dopomoci

✦ schopnost umýt se u umyvadla

✦ schopnost vykoupat se – v koupelně

0. nezávislý

1. užití kompenzační pomůcky

2. minimální dopomoc

3. částečnou pomoc, dohled a kompenzační pomůcku

4. úplnou pomoc, dohled

5. úplnou pomoc, dohled – není schopný se zapojit do péče

# Diagnostika oš. problému

*DOMÉNA: Aktivita odpočinek*

*TŘÍDA: Sebepéče*

---

## Aktuální oš. dg.

✦ Deficit sebepéče při koupání a hygieně – 108

## Symptomy

✦ dle pozorování stavu nemocného

## Etiologie

✦ zhoršený zdravotní stav, úraz

✦ věk

✦ porucha zraku

✦ zhoršená hybnost

✦ bolest

# Diagnostika ose. problému

*DOMÉNA: Vnímání – poznávání / TŘÍDA: Poznávání*

## Aktuální oš. dg.

Deficit znalostí týkajících se hygieny- 126

## Oš. dg. k podpoře zdraví

Ochota doplnit deficit vědomostí v oblasti hygieny - 161

*DOMÉNA: Bezpečnost - ochrana/TŘÍDA: tělesné poškození*

## Aktuální oš. dg.

Poškozená ústní sliznice - 45

Porušená kožní integrita – 46

Poškozená tkáňová integrita – 44

Poškozená dentice – 48

## Potenciální oš. dg

Riziko porušení kožní integrity – 47



# Cíle oš. péče při zajištění hygieny

---

- ✦ pac. má dostatek informací o významu a způsobu provádění hygienické péče, odpoví na dotazy
- ✦ pac. má vytvořeny správné hygienické návyky
- ✦ při zajištění hyg. péče jsou respektovány individuální požadavky pacienta
- ✦ při zajištění hyg. péče je maximálně využít potenciál pacienta

# Hygienická péče

## Soběstačný pacient

- hygienu si obstará sám
- příprava koupele (signalizační zařízení)
- pomáháme s úpravou lůžka
- zajišťujeme čisté osobní a ložní prádlo

## Částečně soběstačný pacient

- maximálně využít potenciál pac. a rodiny
- připravit všechny pomůcky na dosah
- sestra vždy na blízku



# Zásady taktně - kinestetické léčby

- ✦ problémy řešit společně s pacientem
- ✦ předkládat smysluplné úkoly
- ✦ asistent drží pac. ruce až po konečky prstů, komunikuje s pac.
- ✦ asistent užívá obě ruce, vede celé tělo pac.
- ✦ pac. se nejprve dotkne předmětu rukou, teprve poté mu terapeut pomůže předmět uchopit
- ✦ terapeut stabilizuje tělo pacienta, teprve poté vede pohyb
- ✦ pacient se vždy rukama dotýká pracovní plochy

# Hygiena - částečně soběstačný pac.

## Příprava pomůcek

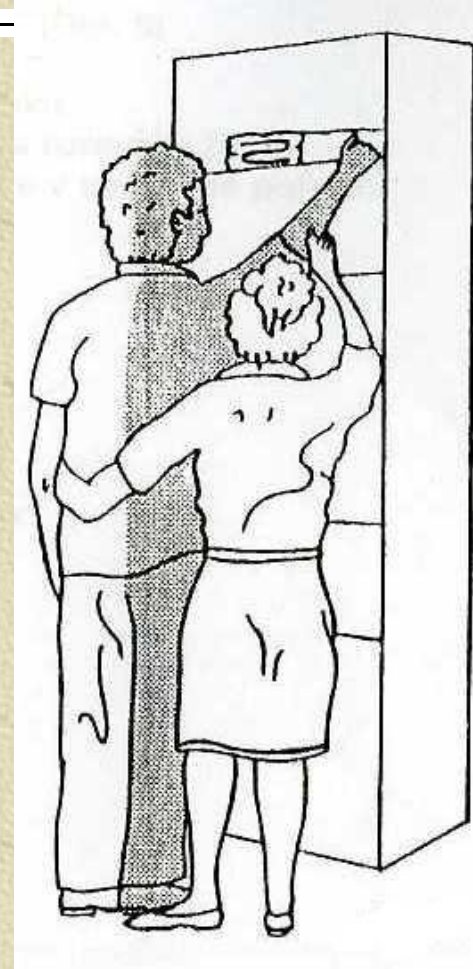
---

### Pacient

- pac. vybírá vhodné pomůcky
- váha těla na ochrnuté končetině

### Asistent

- stojí na ochrnuté straně pac.
- kontroluje rovnováhu pac.
- pomáhá s pohybem ochrnuté HK



# Hygiena - částečně soběstačný pac.

## Příprava koupele

### Pacient

- sedí na židli
- zazátkuje výlevku
- pustí vodu
- teplotu vody kontroluje zdravou HK

### Asistent

- vede obě ruce při činnostech pac.



# Hygiena - částečně soběstačný pac.

Umývání obličeje, ochrnuté HK, těla

## Pacient

- udržuje stabilitu vsedě
- ochrnutou HK do umyvadla
- myje se

## Asistent

- kontroluje udržování rovnováhy

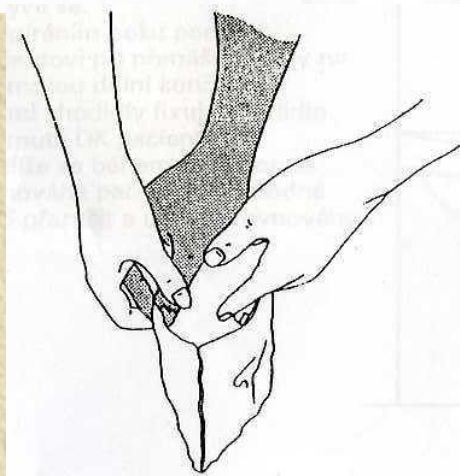
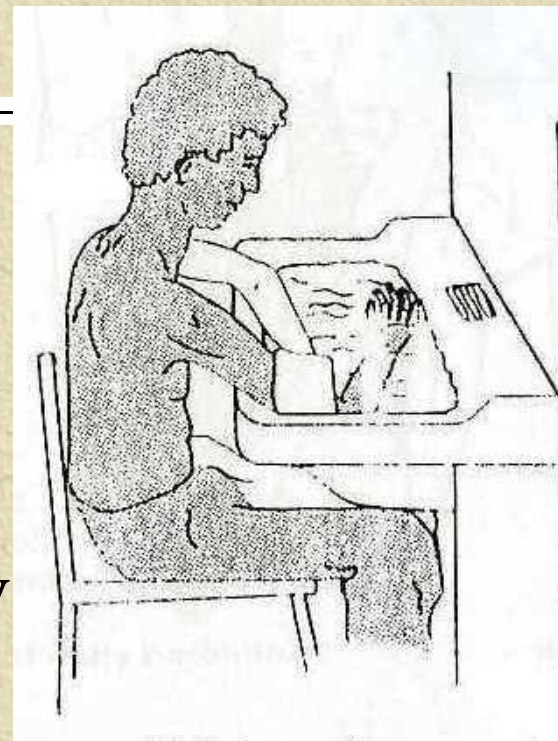
Nasazování žínky

## Pacient

- nasazuje žínku na nepostiženou HK

## Asistent

- vede ochrnutou ruku



# Hygiena - částečně soběstačný pac.

## Mytí zdravé HK

### Pacient

- zdravou HK si nasadí žínku
- zdravou HK opře před sebou

### Asistent

- stojí na ochrnuté straně pac.
- kontroluje rovnováhu pac.
- dbá, aby rameno ochrnuté HK směřovalo dopředu
- vede ochrnutou HK při omývání
- při otírání namotá na ochrnutou HK ručník



# Hygiena - částečně soběstačný pac.

## Mytí nohou – I.

### Pacient

- sepnutýma rukama chytne koleno ochrnuté DK a přehodí nohu přes zdravou DK
- ochrnutou HK myje ochrnutou DK

### Asistent

- stojí na ochrnuté straně pac.
- kontroluje rovnováhu pac.
- pomáhá přemístit ochrnutou DK
- vede ochrnutou HK při mytí
- při otírání namotá na ochrnutou HK ručník





# Hygiena - částečně soběstačný pac.

## Mytí nohou – II.

### Pacient

- sed rozkročmo na židli
- oběma HK myje DK

### Asistent

- stojí na ochrnuté straně pac.
- kontroluje rovnováhu pac.
- obě paty pac. na zemi



# Hygiena - částečně soběstačný pac.

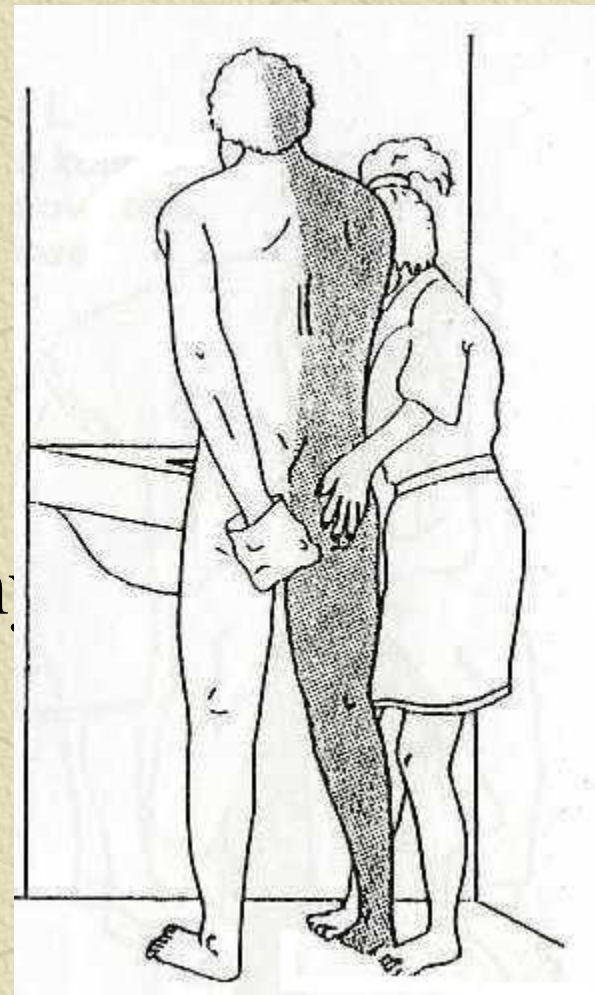
## Mytí genitálií

### Pacient

- pacient stojí
- myje se zdravou HK
- přenáší váhu ze zdravé na postiženou DK

### Asistent

- podpírá bok postižené strany, pomáhá při přenášení rovnováhy
- svými chodidly fixuje chodidlo ochrnuté DK
- při porušení rovnováhy, přerušit mytí, upraví rovnováhu



# Hygiena - částečně soběstačný pac.

## Čištění zubů, holení, česání

### Pacient

- pacient stojí
- úkon provádí zdravou HK

### Asistent

- stojí na ochrnuté straně
- kontroluje rovnováhu
- vede ochrnutou HK, je-li třeba
- při porušení rovnováhy, přeruší mytí a upraví rovnováhu



# Speciální pomůcky

## Částečně soběstačný pacient

---



## Nesoběstačný pacient



# Hygienická péče - ležící, nehybný

## Ranní a večerní toaleta – jak?

- příprava pomůcek
- péče o dutinu ústní
- omytí obličeje (bez mýdla)
- krku, paží, hrudníku, zad – oplach mýdla
- umytí a opláchnutí perineálně–genitální oblasti
- promazání kůže, masáž zad
- úprava účesu
- stříhání nehtů – dle potřeby
- úprava lůžka a výměna prádla dle potřeby

# Hygienická péče - ležící, nehybný

## Pomůcky

- umyvadlo (lépe dvě)
- dva ručníky, žínky
- „hygienický košíček“
- prostěradlo, gumová podložka
- u žen podložní mísa, džbán - irigátor
- gumové rukavice

## Hygienický košíček

- žínky, chomáčky vaty, buničitá vata
- kartáček na ruce, pemza
- nůžky na nehty, pilník
- krémy, zásypy
- emitní misky, ochranné rukavice

# Hygienická péče - ležící, nehybný

## Celková koupel na lůžku – min. 1x za 5 dnů

- příprava pomůcek, prostředí
- seznámení pac. s postupem
- odstranění deky a polštáře
- vysvlečení pac. a přikrytí prostěradlem
- omytí a osušení obličeje, krku, paží, hrudníku, břicha, noh, zad, genitálií
- umývané části těla podkládáme ručníkem
- promazání kůže, masáž zad, učesání
- úprava lůžka, úklid pomůcek
- zápis do dokumentace







# Hygienická péče - ležící, nehybný

## Znečištěný nemocný



- rukavice!!!
- pod nemocného nepromokavá plena
- použitá plena do odpadků
- znečištěnou kůži otřít buničitou vatou (spec. pěny)
- kontrola stavu pokožky
- namydlenou žínkou očistit genitál, opláchnout a utřít do sucha
- hýždě, vnitřní stranu stehen, křížovou oblast ošetřit ochranným krémem
- pac. dát čistou plenu
- kontrola těsnosti a „neškrcení“
- úprava lůžka, úklid pomůcek, dezinfekce rukou

# Péče o dutinu ústní - ležící, nehybný

- 
- ✦ kartáček, pasta
  - ✦ individ. ústní voda, dentální nit
  - ✦ emitní miska, ručník, pohár vody, trubička

## Vlastní chrup

- ✦ dle individ. požadavků, min. 2x za den
- ✦ součást ranní a večerní toalety
- ✦ ! vypláchnutí DÚ !

## Zubní náhrada

- ✦ čištění po každém jídle – rukavice + mul. čtverec
- ✦ speciální přípravky, kartáček, v emitní misce
- ✦ dle přání pac. uzavíratelný kelímek ozn. jménem, do úst



# Speciální péče o dutinu ústní

✦ bezvědomí, CMP, operace/patologie v DÚ

---

✦ několikrát denně

## Pomůcky

✦ čistící emulze (borax-glicerín, heřmáněk...),  
označení druhu a doby přípravy

✦ sterilní tampóny, vatové štětičky, čtverce

✦ 2 peány, 2 emitní misky

✦ sklenice s vlažnou vodou, trubička na pití

✦ jelení lůj

✦ ústní lopatka, svítilna



# Speciální péče o dutinu ústní

## Postup

- ✦ příprava pomůcek, edukace pacienta
- ✦ kontrola DÚ - ústní lopatka a svítilna
- ✦ 1. peánem tampóny do roztoku
- ✦ 2. peánem čistit jazyk od kořene po špičku
- ✦ horní patro zezadu dopředu
- ✦ předsíň úst od stoliček po řezáky
- ✦ všechny zuby
- ✦ jazyk - borax-glycerin, rty
- jelení lůj
- ✦ dle možností pac. vyplachovat ústa



# Péče o vlasy, nehty - ležící, nehybný

## Nehty rukou

- ✦ 1x týdně, ruku podložit ručníkem
- ✦ stříhat do oblouku, opilovat

## Nehty nohou

- ✦ 1x za 14 dnů, nohu podložit ručníkem
- ✦ rovně, opilovat

## Vlasy

- ✦ 1x týdně - 10 dnů
- ✦ česat min. 2x denně
- ✦ hlavu při česání podkládat ručníkem

# Mytí vlasů - ležící, nehybný

## Pomůcky

- ✦ spec. nafukovací vanička, sprcha s vakem k zavěšení
- ✦ umělé umyvadlo, irigátor s peánem, džbán
- ✦ nepromokavá plena, ručník
- ✦ šampón, hřeben, fén, 2 kbelíky

## Postup

- ✦ pod záda klínový polštář, pod hlavu umyvadlo
- ✦ ochrana prádla nepromokavou plenou
- ✦ mytí vlasů běžným způsobem
- ✦ učesat a vysušit vlasy, úklid lůžka, pomůcek

# Hygienická péče - nemluvně

## Celková koupel jednou denně obvykle ráno

- příprava všech pomůcek, čistého prádla
- příprava vodní lázně
- vysvlečení oděvu
- namydlení dítěte žínkou, na přebalovacím stole
- opláchnutí ve vaně
- ošetření kůže olejem, tělovým mlékem
- smotky vyčistit uši, nos
- obléknout, učesat, upravit nehty
- úprava lůžka, úklid pomůcek, dezinfekce rukou
- po stolici umýt genitálie, kůži ošetřit ochranným krémem